

75. הבטחת הזרע (פרק ט"ו פסוקים א'-ו')

א. הקדמה

אחרי המלחמה והמעמד המרשים שבסופה, פנה ה' אל אברם ואמר לו: "אל תירא אברם..."¹ ממה ירא אברם? ממה הוא חשש?² (כדאי לתת לתלמידים להעלות רעיונות).
על פי המפרשים, אחרי המלחמה עלו בלבו של אברם כמה חששות:
- חשש מפני נקמה אפשרית של ארבעת המלכים או חבריהם.³
- חשש שמא נהרגו באשמתו אנשים חפים מפשע תוך כדי המלחמה, וזה נחשב לו לחטא.⁴
- חשש נוסף ביטא אברם במפורש: "ה' א-לקים מה תתן לי ואנכי הולך ערירי..." אברם חשש שמא הוא ימות ערירי, בלא בן, ואף על פי שה' הבטיח לו כבר מספר פעמים שיהיה לו זרע, הוא חשש שמא העזרה שה' עזר לו במלחמה לנצח את המלכים החזקים, גרמה לכך שכלו זכויותיו ושאין לו כבר מספיק זכויות לקיום הבטחת הזרע.⁵ גם המחשבה שאולי הוא חטא בגרימת מותם של חפים מפשע, הוסיפה לחשש שאולי הוא כבר לא ראוי לקיום הבטחת הזרע.⁶
ה' הרגיע את אברם מכל חששותיו, ובעניין הבקשה לבן - ה' הבטיח לו שוב את הבטחת הזרע, והוסיף עוד שזרעו יהיה ככוכבי השמים לרוב.

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

אֲחֵרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אַחֲרֵי מִלְחַמְתּוֹ שֶׁל אַבְרָם בַּמִּלְחָמָה בְּנִבְוָהוּ⁶
לֵאמֹר אֶל-תִּירָא אַבְרָם (מתוצאות המלחמה) אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ; אִם הֵם יִרְצוּ לִנְקוֹם בְּךָ ו-שְׂכָרְךָ הָרַבָּה
מְאֹד בְּזָכוֹת מֵהַ שְׁעִית (ולא מגיע לך שום עונש על מותם של אנשים במלחמה): בִּיֵאמֶר אַבְרָם אֶל-דָּנִי יְיָ-הֱוֵה
(יש לקרוא שם זה: א-לקים)⁷ מֵהַ-תִּתֶּן-לִי מֵהַ יוֹעִיל לִי כָל שָׁכָר שֶׁתִּתֶּן לִי, כָּל עוֹד - וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי בְּלִי יְלָדִים
וּבֶן-מֶשֶׁק בֵּיתִי הָאֲחֵרָאִי עַל נִיְהוּל בֵּיתִי וּרְכוּשִׁי (בגלל שאין לי בן) הוּא דְּמֶשֶׁק אֱלִיעֶזֶר עַבְדִּי, אֲלִיעֶזֶר, שְׂבֵא מִדְּמֶשֶׁק;
גִּיֵאמֶר אַבְרָם הֵן הִרִי לִי לֹא נִתְּתָה זֶרַע (אולי כבר אינני ראוי לכך) וְהִנֵּה בֶן-בֵּיתִי אֲלִיעֶזֶר, הַעֲבָד יוֹרֵשׁ
אֹתִי: דִּ וְהִנֵּה דְבָרֵי-הֵן-הָאֵלֶּיךָ לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי-אֵם אֵלָּה אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּנִּי בֶן שִׁיּוּלָד מִמֶּךָ
הוּא יִירָשְׁךָ: הַיּוֹצֵא אֹתוֹ ה' אָמַר לְאֲבִרָם שִׁיֵּא הַחֹצֶצָה אֶל מַחוּץ לְאוֹהֶל וַיֵּאמֶר הַבֶּט־נָא הַשָּׁמַיִמָּה וְסִפְרֵ
הַכּוֹכָבִים אִם-תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֵּאמֶר לוֹ כֹּה כִּי יִהְיֶה זֶרַעְךָ: וְהָאֱמֵן אַבְרָם בִּי-הֵוֵה-וְהִנֵּה וַיִּחְשְׁבָה
אַבְרָם לֹא צִדְקָה זָכוֹת (אברם ראה בהבטחה זו זכות וחסד של ה' כלפיו)⁸:

ג. מנגינת הכתוב

אחרי קרב הגבורה של אברם במלכים והצלת לוט, אחרי המעמד המרשים בסיום המלחמה ויחסם המכבד של מלכי הארץ אל אברם ואל א-לוקי, היינו מצפים שאברם ירגיש רגוע וגאה בעצמו מתמיד. היינו מצפים שאברם יחשוב שה' אוהב אותו ושללא ספק ימלא את כל משאלותיו, ובוודאי את ההבטחה שיהיה לו בן. מתברר שאברם לא חשב בסגנון של "מגיע לי...!"
למרות כל המעשים הטובים שהוא עשה, למרות אמונתו הגדולה בה' ומסירות הנפש שלו במלחמה - הוא ראה את עצמו כמי שכבר קיבל את כל שכרו וכמי שכבר כלו זכויותיו. בקשתו של אברם לבן נבעה מתוך תקווה שה' יעשה עמו חסד. ואכן, גם אחרי שה' מרגיע את אברם ומניח את דעתו ומבטיח לו זרע ככוכבי השמים, אברם רואה בכך "צדקה", כלומר זכות וחסד שה' עושה עמו, ולא משהו שה' כביכול "חייב לו!"

1 הרי אין צריך לומר "אל תירא" אלא למי שירא...

2 רמב"ן, ספורנו.

3 רש"י לפסוק א'.

4 עפ"י רש"י לפסוק א'.

5 עפ"י רמב"ן לפסוק ב'.

6 מלשון 'חוצה' = רואה.

7 כך על פי המסורת. ניתן לראות זאת על פי הניקוד (שהוא ניקוד של שם 'א-לקים'), השונה מניקוד שם ה' בכל מקום.

8 על פי רמב"ן. ורש"י פירש הפוך: ה' התייחס לאמונתו של אברם בהבטחה, כזכות של אברם. (וניתן אולי לחבר בין הפירושים: אברם האמין בהבטחת ה' והחשיב זאת לזכות, וה' החשיב את אמונתו זו של אברם לזכות.)

בצד ימין, למידה מתוך הפסוקים:

- משימה א' עוסקת בביאור מילים ומאפשרת לפתח בכיתה דיון בשאלה: "ממה ירא אברם?"
- משימה ב' עוסקת בהבנת דברי אברם (הבנת המילים בפסוק).
- בהקשר זה ניתן לפתח בכיתה דיון בשאלה: מדוע חשש אברם שהוא ימות ערירי, לאחר שה' הבטיח לו כבר מספר פעמים שיהיה לו זרע? (זהו נושא מורכב, וצריך כמובן לשקול אם זה מתאים לרמת תלמידי הכיתה).
- משימות ג', ד' עוסקות בהבטחת הזרע. ניתן לעסוק בהבדלים בין שני המשלים שלמדנו: המשלת הזרע לכוכבים בהשוואה להמשלת הזרע לעפר הארץ (פרק י"ג).

בצד שמאל:

- המשימה נועדה להמחיש לתלמידים את החוויה של "המון כוכבים", באמצעות מעשה ידיהם.
- הם מתבקשים לצייר הרבה כוכבים (אין צורך לצייר כוכבים ממש, אפשר להסתפק בציור של הרבה-הרבה נקודות).
- בתחתית הדף ישנן שאלות למחשבה ולדיון. מדוע אי אפשר לספור את הכוכבים? – כי הם רבים, כי לא רואים את כולם, כי חלקם רחוקים מדי וכו'. כפי שאי אפשר לספור את הכוכבים, כך גם אי אפשר לספור את עם ישראל – כי רבים הם, כי לא את כולם אנחנו רואים, כי יש דורות שעוד לא נולדו וכו'.
- **הרחבות והמחשבות נוספות:**
- "והאמין בה" – ניתן להרחיב על אברם, המאמין בה'.
- לפתח דיון בכיתה בשאלה: למה אברם לא חשב ש"מגיע לו" שכר? ומה אנחנו יכולים ללמוד בעצמנו מעניין זה?
- להביא לכיתה ציור / תמונה של שמים זרועי כוכבים.
- אפשר גם להציע לתלמידים לצאת החוצה בערב ולנסות לספור את הכוכבים.
- אפשר להביא לכיתה את השיר: "הבט נא השמימה וספור הכוכבים..." בלחן של יוסי גרין.

"הבט נא השמימה וספור הכוכבים..." ויאמר לו פה יהיה זרעך"

ציור כמה שיותר כוכבים (אפשר על ידי סמון הרבה נקודות).

עכשו נסו לספור אותם...

נושאים למחשבה ולדיון:
למה אי אפשר לספור את כל הכוכבים שבשמים?
מדוע, לדעתכם, המשיח'ה' את זרעו של אברם דוקא לכוכבי השמים?

הבטחת הזרע

(פרק טו פסוקים א-ו)

יחידה 75

א. אחרו הדברים האלה היה דבר-ה-ו-ה-אל-אברהם במחזה לאמר אל-תירא אברהם אנכי מגן לך ששרה הרבה מאד: ב. ויאמר אברהם א-דני-י-ה-ו-ה (א-לקים) מה-תתן-לי ואנכי הולך ערירי ובן-משק ביתי הוא דמשק אליעזר: ג. ויאמר אברהם הן לי לא נתתה זרע והנה בן-ביתי יורש אתי: ד. והנה דבר-ה-ו-ה-אלי לאמר לא יירשך זה כ-י-אם אשר יצא ממעריך הוא יירשך: ה. ויצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם-תוכל לספור אותם ויאמר לו פה יהיה זרעך: ו. והאמן ב-ה-ו-ה ויחשבה לו צדקה:

א. מה פרוש המלים: "אל תירא אברהם"? (הקיפו במעגל את התשובה הנכונה)

1. אל תירא ברובה.
2. אל תראה בעיניך.
3. אל תפחד.

ב. למי קרא אברהם: "בן משק ביתי"? (הקיפו במעגל את התשובה הנכונה)

1. לבן שלו.
2. לדמשק אליעזר.
3. לחבר שלו, אשכול.

ג. ה' הבטיח לאברהם שיהיה לו זרע רב כמו ה

הארץ."

ד. בפרק יג פסוק טז
ה' הבטיח לאברהם שיהיה לו זרע רב כמו

76. ההכנות לברית בין הבתרים

(פרק ט"ו פסוקים ז'-י"א)

הקדמה כללית לברית בין הבתרים

התגלות ה' אל אברם בברית בין הבתרים איננה המשך של הנבואה שבתחילת הפרק, אלא עניין חדש.¹ ברית בין הבתרים היא ברית שכרת ה' עם אברם אבינו ועם זרעו וממשיכי דרכו - יצחק, יעקב וכל עם ישראל. בברית זו קבע הקב"ה קשר נצחי² בין עם ישראל לארץ ישראל, קשר שלא ניתן לניתוק או לביטול.³ בברית בין הבתרים הודיע ה' לאברם אבינו שגם אם יבואו ימים קשים של חורבן וגלות, גם אם יבואו ימים שאנשים בעם יפנו עורף לארץ ישראל, בסופו של דבר עם ישראל תמיד יחזור לארצו.

משול הדבר לילד העומד על סיפונה של אונייה, ולפני ההפלגה אביו קושר חבל ארוך מאוד המחבר את היד של בנו אל מעקה הסיפון. האב מבטיח לבנו שאפילו אם יבואו רוחות חזקות וסערות בלב ים, אפילו אם הוא ייפול למים או יקפוץ למים מרצונו - הוא אף פעם לא יתנתק מהאונייה! ואז: או שהוא ימשוך את עצמו בחזרה בעזרת החבל או שאביו ימשוך אותו בחבל מסיפון האונייה, או ששניהם ימשכו ביחד!

א. הקדמה

1. ה' התגלה אל אברם והבטיח לתת לו את הארץ. אברם מצדו ביקש לדעת מה טיבה של מתנה זו. כל אחד יודע שמי שמקבל מתנה עלול יום אחד לאבד אותה. (הורים יכולים להעניק אופניים לבנם או לבתם, אבל הם לא יכולים להבטיח שהאופניים אף פעם לא ייגנבו, יאבדו או סתם יתקלקלו...) אברם, האמין באמונה שלמה שאם ה' מבטיח לתת לו את הארץ - ה' אכן ייתן לו את הארץ, אבל הוא ביקש לדעת: "במה אדע כי אירשנה?" כלומר, כיצד אדע שירושת הארץ תהיה **ירושת עולם**? זה כבר תלוי במקבלי המתנה ולא בנותן! אולי אחרי הנתינה יבואו גויים וייקחוה מאיתנו? אולי באחד הדורות יחטאו ישראל ויאבדו את זכותם על הארץ? אולי יבוא דור שיעזוב את הארץ מרצונו החופשי ויעזבנה לאומות העולם...? וכו'. כלומר לאברם היה ברור שה' ייתן לו את הארץ, אך לא היה ברור לו שצאצאיו בכל הדורות יצליחו לשמור עליה.

על כך שאל אברם, ועל כך כרת עמו ה' את ברית בין הבתרים.⁴ בברית זו נאמר לאברם שבאמת יהיו תקופות שבהן עם ישראל לא יהיה בפועל בארץ ישראל, שבאמת יהיו תקופות שבהן עם ישראל יהיה בגלות, אבל בסופו של דבר עם ישראל תמיד יחזור לארצו!

2. דרכם של כורתי בריתות:

בכל מעמד של כריתת ברית (עד היום) קובעים הצדדים פעולה כלשהי, שרק מרגע עשייתה נכנסת הברית לתוקף, והצדדים כבר לא יכולים לחזור בהם. הפעולה יכולה להיות חתימה על מסמך, נתינת יד, הרמת חפץ וכדומה. בעבר היה מקובל לשחוט בהמה ולחתוך אותה לשניים, וכשכורתי הברית היו עוברים "בין הבתרים" - בין החלקים - היה זה סימן לכניסת הברית לתוקף.⁵ הקב"ה ציווה על אברם לשחוט מספר בעלי חיים, לחתוך אותם לשני חלקים ולהכין מעין שביל. בהמשך יראה אברם מראה נבואי, ובו תנור עשן ולפיד אש עוברים בין הבתרים. מראה נבואי זה סימל את כניסת הברית לתוקף.

3. העיט היורד על הפגרים:

בעיט היורד על הפגרים ניתן לראות רמז לכך שבמשך ההיסטוריה עתידים להיות רשעים שינסו לפגוע בברית שכרת ה' בין עם ישראל ובניו ובקשר שבין עם ישראל לארצו. אולם, בסופו של דבר עם ישראל יצליח לעמוד איתן ולהשיב מעליו את כל הרשעים האלה, כשם שהשיב אברם את העיטים.⁶

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

ז וַיֹּאמֶר אֵלָיו ה' לֵאבְרָם אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּרִכַּיִם⁷ עַל מִנַּת לָתֵת לְךָ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ שְׁתַּחֲוֶה שֶׁלְךָ (וְשֶׁל זֶרַעְךָ) וְתִגְוְרוּ בָּהּ: ח וַיֹּאמֶר

1 עיינו אבן עזרא, חזקוני וכן ב"דעת מקרא".

2 ברית של הקב"ה היא כמו שבועה, מעין חוק א-לוקי. ברית בין אנשים היא בגדר הסכם והתחייבות הדדית, התלויים בהסכמת שני הצדדים. בשעה שצד אחד מפר את הברית - הברית בטלה. לעומת זאת בריתו של ה' קיימת תמיד ולא ניתנת להפרה.

3 "...והקב"ה כרת עמו ברית שיירשנה על כל פנים" (רמב"ן לפסוק ז', בסוף דבריו).

4 עיינו רמב"ן ואבן עזרא לפסוק ז' ובספורנו לפסוק ח'.

5 עיינו רש"י לפסוק י'.

6 עפ"י רמב"ן, רד"ק, "דעת מקרא" ועוד.

7 מתי הוציא ה' את אברם מאור כשדים? על איזה אירוע מדובר בפסוק? - יש מפרשים שמסבירים שהכוונה היא להצלתו של אברם מכבשן האש של נמרוד שהיה באור כשדים; ויש מפרשים שמסבירים שהכוונה היא שה' נתן בלב אביו תרח ובלבו של אברם את המחשבה לצאת מאור כשדים; ואפשר אולי לחבר את הפירושים: ה' הציל את אברם מכבשן האש, ונתן בלבו ובבלב אביו לעזוב את אור כשדים.

(עיינו ברמב"ן, המאריך מאוד בעניין זה בפירושו לפרק י"א פסוק כ"ח, וכן ב"דעת מקרא" כאן).

77. ברית בין הבתרים (פרק ט"ו פסוקים י"ב-כ"א)

א. הקדמה

אחרי שאברם סיים את ההכנות לברית בין הבתרים, הגיע רגע כריתת הברית.

בכריתת הברית היו שני חלקים:

1. לקראת שקיעת השמש אמר ה' לאברם את תוכן הברית.
2. אחרי שקיעת השמש ראה אברם מחזה נבואי, ובו "תנור עשן ולפיד אש" אשר עבר בין הבתרים. מראה נבואי זה סימל את כניסת הברית לתוקף.

בעניין תוכן הברית: ה' גילה לאברם בנבואה שהחשש שלו שאולי בניו ייגלו מן הארץ, אכן עתיד לקרות. בניו באמת עתידיים לגלות לארץ לא להם (למצרים), ולהיות משועבדים ומעונים שם. אבל בסופו של דבר, כשיגיע הזמן, הגויים שישעבדו אותם - ייענשו, וזרעו של אברם יחזרו לארץ ברכוש גדול. הגלות הזאת והגאולה ממנה, הן **דוגמה** לכל המקרים בעתיד. כשם שהם ייגאלו מהגלות הזאת, כך מובטח להם שהם עתידיים להיגאל מכל הגלויות שעולות להיות בעתיד.¹

בעניין רגע כניסת הברית לתוקף:

שכינתו של ה' נתגלתה כביכול לאברם במראה של תנור עשן ולפיד אש העוברים בין הבתרים.

חשוב להדגיש בפני התלמידים כי אי אפשר לראות את ה'. שכינתו של הקב"ה מתגלית במראה של עשן, ענן או ערפל.

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים (בגלל האורך, חילקנו את הפסוקים לשני חלקים)

חלק א'

יְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבֹאֹה הַשֶּׁמֶשׁ עֲמָדָה לִשְׁקוֹעַ וְתִרְדְּמָה נִפְלָה עַל־אֲבֹרָם וְהָיָה אִמָּה תַּחֲשׁוֹת פֶּחַד וְיִשְׁכָּה גְדֻלָּה נִפְלֶתָה עֲלֵיוֹ:² יְגִי וַיֹּאמֶר ה' לְאֲבֹרָם יָדַע תִּדַּע כִּי־גֵר אֶהְיֶה זֶרַעְךָ (מי שנמצא בארץ זרה שאיננה שלו, נקרא "גר") בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעֹבְדִים וְעֹנִים אֲתָם הָעָם בְּאוֹתָהּ אֶרֶץ יִשְׁעֶבֶד אֶת זֶרַעְךָ וַיַּעֲנֶה אוֹתָם אֲרָבַע מְאוֹת שָׁנָה: (אבל, אל ייאוש, כי בסוף -) יָד וְגַם אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ אֶת הָעָם שִׁישְׁעֶבֶד אוֹתָם דִּן אֲנִי אֲשֹׁפֹט וְאֶעֱנֶשׁ וְאַחֲרֵי־כֵן יֵצְאוּ זֶרַעְךָ (ויבואו לארץ שאני מבטיח לה) בְּרֶכֶשׁ גָּדוֹל: טו וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל־אֲבֹתֶיךָ תָּמוֹת בְּשָׁלוֹם בְּתַקּוּפָה שֶׁל שָׁלוֹם (אתה תמות לפני שכל זה יקרה) תִּקְבְּרָ בְּשֵׁיבָה טוֹבָה בִּזְקָנָה טוֹבָה, בְּנַחַת (ולא תראה את הצרות האלה): טז וְדֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה לְכָאן (ארבעה דורות אחרי שיגלו, הם יחזרו לארץ כנען) כִּי לֹא־שָׁלֵם עֹנֵן הָאֱמֹרִי עַד־הֵנָּה חֹטְאֵי הַגּוֹיִם הָאֲמֹרִיִּים, שְׁגָרִים בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, עֲדִיין לֹא גְדוּלִים בְּמִידָה הַמְצַדִּיקָה שֶׁהֵם יִגְוְרוּ מֵהָאֶרֶץ עַל יְדֵי זֶרַעְךָ שֶׁל אֲבֹרָם הַחֹזְרִים מֵהַגְלוֹת:

חלק ב'

יְהִי הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה שְׁקֵעָה וְעָלְטָה חוֹשֶׁךְ הָיָה וְהָיָה אֲבֹרָם רָאָה מַחְזָה נְבוֹאִי וְבוֹ תִּנּוֹר עֹשֵׁן וְלִפִּיד אֵשׁ (זהו רמז וסימן לשכינתו של הקב"ה) אֲשֶׁר עָבַר בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה בֵּין חֲלָקֵי הַבְּהֻמוֹת שֶׁאֲבֹרָם עָרַךְ: יח בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת י-ה-ו-ה אֶת־אֲבֹרָם בְּרִית לֵאמֹר לִזְרַעְךָ נִתְּנִי אֶת־הָאֶרֶץ הַזֹּאת מִנְּהַר מִצְרַיִם עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר־פָּרָת: יט אֶת־הַקִּנִּי וְאֶת־הַקְּנִיזָה וְאֶת־הַקְּדֻמִּי: כ וְאֶת־הַחֲתָנִי וְאֶת־הַפְּרִיזָה וְאֶת־הַרְפָּאִים: כא וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַגְּרָגִשִׁי וְאֶת־הַיְּבוּסִי:³ ה' נגלה אל אברם כשהוא עובר כביכול בין הבתרים וקובע ברגע זה את הברית, היא ה"חוק הא-לוקי", שארץ ישראל שייכת לעם ישראל לעולם.

1 מתוך הדברים האלה ניתן אולי להבין טוב יותר את משמעות המצווה לזכור את יציאת מצרים ומדוע ישנן כל כך הרבה מצוות שהן "זכר ליציאת מצרים".

2 "רמז לצרות וחושך של גלויות" (רש"י).

3 מצוינים כאן שמות ארצות של עשרה עמים, ואנו יודעים שיהושע נצטווה לכבוש רק שבעה עמים. אנו מציעים לא להיכנס לעניין זה עם תלמידים בגיל הצעיר. המעוניין בכך יכול לעיין במפרשים (רש"י, אבן עזרא ועוד).

ג. מנגינת הכתוב

ארץ ישראל שייכת לעם ישראל לעולם, ואפילו אם יבואו עלינו צרות וגלויות - ה' הבטיח שבסופו של דבר, כשיגיע הזמן, תמיד נשוב לארצנו!

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה

בחוברת:

- הפעילויות והשאלות נועדו להבנת המילים שבפסוקים, וכן להמחשה במידת האפשר.
- משימות א' ו-ג' נועדו להמחיש את ההבדל בין המילים "ויהי השמש לבוא" לבין "ויהי השמש באה".
- משימה ב' ממחישה את הנבואה על פי הידוע לנו מחומש שמות. (אמנם בפסוקים לא נאמר שהשעבוד יהיה במצרים, אך התלמידים כבר יודעים, מהבית ומהגן, שנבואת ברית בין הבתרים התקיימה שם).
- משימות ד', ה' עוסקות במראה הנבואה של "תנור עשן ולפיד אש". חשוב להדגיש לתלמידים שאין לנו דרך לדעת מה בדיוק ראה אברם במראה הנבואה, ואנחנו יכולים רק לדמיין.
- משימות ו', ז', ח' עוסקות בעשרת העמים שאת ארצם הבטיח ה' לתת לזרעו של אברם.

ברית בין הבתרים - חלק ב

(פרק טו פסוקים יז-כא)

ברית בין הבתרים - חלק א

(פרק טו פסוקים יב-טז)

יחידה 77

וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה וְעָלְטָה הָיָה וְהָיָה תֵנּוֹר עֶשֶׂן וְלִפִּיד אֵשׁ אֲשֶׁר עָבַר
בֵּין הַגִּזְרִים הָאֵלֶּה: יָהּ בָּיֹם הָהוּא כָּרַת יְהוָה אֶת־אֲבְרָם בְּרִית לֵאמֹר
לְזֶרַעְךָ נָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת מִנְּהַר מִצְרַיִם עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר־פָּרָת:
יֵשׁ אֶת־הַקִּינִי וְאֶת־הַקְנִזִּי וְאֶת־הַקְדְּמוֹנִי: ד וְאֶת־הַחִתִּי וְאֶת־הַפְּרִזִּי וְאֶת־
הָרַפְּאִים: כֹּא וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַגְּרִגִּשִׁי וְאֶת־הַיְבוּסִי:

ג. "ויהי השמש באה" - הקיפו במעגל את הציור המתאים:

אחרי השקיעה

לקראת שקיעה

זריחה

"תנור עשן ולפיד אש"

ד. מה ראה אברם עובר בין הגזרים?

ה. הוסיפו לציור שבדף הקודם (ביחידה 76) 'תנור עשן ולפיד אש' שעובר בין הבתרים שהכין אברם.

ו. ה' הבטיח לתת לזרעו של אברם את כל הארץ:

"מנהר _____
עד הנהר הגדול נהר _____."

ז. סמנו בנקודת מוקדש את שמות העמים שגרו אז בארץ המקבוצת.

ח. כמה עמים גרו אז בארץ המקבוצת?

יב וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא וְתִרְדְּמָה נָפְלָה עַל־אֲבְרָם וְהָיָה אִמְהָ חֲשֵׁכָה
גְּדֹלָה נִפְלֶתָת עָלָיו: יג וַיֹּאמֶר לְאֲבְרָם יָדַע תִּדַּע כִּי־גֵרֹו יִהְיֶה זֶרַעְךָ בְּאֶרֶץ
לֹא לָהֶם וְעֹבְדִים וְעֵנִי אֲתֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: יד וְגַם אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר
יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי וְאַחֲרֵי־כֵן יֵצְאוּ בְּרַכָּשׁ גָּדוֹל: טו וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל־אֲבֹתֶיךָ
בְּשָׁלוֹם תִּקָּבֵר בְּשֵׁיכָה טוֹבָה: טז וְדֹרֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה כִּי לֹא־שָׁלֵם עֹנֹן
הָאֱמֹרִי עַד־הַנֶּה:

א. "ויהי השמש לבוא" - הקיפו במעגל את הציור המתאים:

אחרי השקיעה

לקראת שקיעה

זריחה

ב. מדף המדבקות: הדיקו את המדבקות המתאימות למתאר בפסוקים.

ידע תדע כי־גֵרֹו יִהְיֶה זֶרַעְךָ
בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעֹבְדִים וְעֵנִי
אֲתֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:

וְגַם אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי

וְאַחֲרֵי־כֵן יֵצְאוּ בְּרַכָּשׁ גָּדוֹל: